

چند تذکر و تبصره در باره ی قواعد اعلال :

تذکار ۱ :

- ۱) از قواعد دهگانه فوق سه قاعده ی اوّل مربوط به اعلال سکونی است و شش قاعده ی بعد مربوط به اعلال قلبی و قاعده ی دهم مربوط به اعلال حذفی.
- ۲) در تراجم بین قواعد قلبی و سکونی قاعده ی قلبی بر سکونی مقدم است مثلاً خَوْفٌ می شود خَافَ نه خَوْفًا (که بشود خِيفًا).

تبصره بر قواعد اعلال :

حرف عله در موارد زیر در حکم حرف صحیح است و اعلال نمی شود :

- ۱) عین الفعل لفیف مقرون؛ مانند: قَوَى و یحیی.
- ۲) عین الفعل کلماتی که بمعنی عیب یا رنگ باشند؛ مانند: عَوَرَ، حَوَلَ، قَوَدَ، اَسْوَدَ.
- ۳) عین الفعل اسم آلت؛ مانند: مَقْوَدٌ و مَخِيطٌ.
- ۴) عین الفعل جمع قلّه؛ مانند: اَدْوَرٌ (= جمع دار)، اَعْيُنٌ (= جمع عین)، اَنْيَابٌ (= جمع ناب)، اَسْوَرَهٌ (= جمع سوار)، اَحْوَالٌ و اَحْوَالَةٌ (= جمع حَوْلٌ و حال).
- ۵) عین الفعل مصدر مشهور باب تفعیل؛ مانند: تَقْوِيمٌ، تَنْوِينٌ، تَبْيِينٌ، تَعْيِينٌ.
- ۶) عین الفعل اَفْعَلٌ تَفْضِيلٌ و اَفْعَلٌ وَصْفِي (= صفت مشبّهه)؛ مانند: اَهْوَنٌ و اَبْيَضٌ.
- ۷) عین الفعل صیغه ی تَعَجَّبٌ؛ مانند: مَا اَقْوَمَ زَيْدًا و اَقْوَمَ بِنَيْدٍ.
- ۸) عین الفعل وزن فَعْلَانٍ؛ مانند: جَوْلَانٌ، حَيَوَانٌ، فَوْرَانٌ، هَيَبَانٌ.
- ۹) عین الفعل کلمه ای که بعد از عین الفعل آن حرف مدّ است؛ مانند: جَوَادٌ، طَوِيلٌ، بَيَانٌ، غَيُورٌ. گر چه در بعضی موارد اعلال می شود؛ مانند: صِوَامٌ ← صِيَامٌ، مَبْيُوعٌ ← مَبِيعٌ و تفصیل آن در بحث اجوف و مقدّمه ی بخش اسم خواهد آمد.
- ۱۰) غیر آخر کلمه ی ملحق - بحث ملحق در فصل ۶ خاتمه خواهد آمد - مانند: جَهْوَرٌ و خَوَرْتَقٌ به خلاف مثل اِسْلَنْقِي.
- ۱۱) حرف عله ی مشدّد؛ مانند: صِيْرٌ و مُصَوِّرٌ.